

Billnäs in ruukin alueen asemakaavan muutos sekä Hagbackan ja puutarhurikoulun alueen asemakaava

– Kyläläisten näkemyksiä ja tavoitteita

Kaavailtakeskustelut 2010 kooste / Pro Billnäs ry.

Taustaa

Vuoden 2010 aikana järjesti Pro Billnäs ry kolme kaikille avointa kaavailtaa Billnäsissä. Osallistujia kylän kaavailloissa oli vaihtelevalla kokoonpanolla n. 40-100 henkeä/ tilaisuus. Tämä on kooste yleisissä keskusteluissa ja ryhmätöissä esiin tulleista kyläläisten toiveista, tarpeista ja mielipiteistä, jotka liittyvät kylän tulevaisuuteen ja erityisesti meneillään olevaan kaavoitukseen.

Billnäs in ruukin alue on vuonna 2004 vahvistetussa Uudenmaan maakuntakaavassa osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeäksi alueeksi. Näitä sekä alueen luontoarvoja myös asukkaat selvästi kunnioittavat. Pidettyjen kokousten perusteella voidaan sanoa mukana olleiden yhteisen tahdon olevan, että alueen rakennus- ja kulttuurihistoriallisesti sekä maisemallisesti arvokas luonne on säilytettävä. Tätä edellyttää myös alueen status valtakunnallisesti merkittävänä rakennettuna kulttuuriympäristönä.

Asukkaat myös arvostavat rauhalliseksi ja viihtyisäksi kokemaansa asuinympäristöä. Alueella ja sen liepeillä kiinteistöjä omistavat pelkäävät niin asuinviihtyvyyden kuin kiinteistöjensä arvon romahtavan, mikäli alueen luonne ratkaisevasti muuttuu.

Alueen kaavoitus, kehittäminen, rakennusten kunnostaminen ja uusien hankkeiden työllistävät ja ruukkia elävöittävät vaikutukset otetaan ilolla vastaan. Billnäs halutaan eläväksi ympäri vuoden! Kylää pidetään yhteisenä ympäristönä ja sitä halutaan suunnitella yhteisesti – asukkaat, yrittäjät ja maanomistajat tasavertaisina osallisina. Kaavoituksen tulee edistää asuinympäristön viihtyisyyttä ja tukea tasapuolisesti kaikkien yrittäjien ja yhteisöjen toimintaa.

Kylän tilaisuuksissa asukkaat kaavoituksen osallisina toivat esille seuraavia asioita kaavoituksessa huomioitaviksi:

Uudisrakentaminen

- Kaava-alueella uudisrakentamista on syytä harkita tarkoin ja maltilla. Erityisesti alueen maisemalliset arvot tulee huomioida. Pelloille ei tule rakentaa. Ympäristön luonne on säilytettävä!
- Uusien toimintojen vaatimassa lisärakentamisessa tärkeää on hallita mittakaava: rakentamisen määrä ja rakennusten koko. Uudisrakentamisen tulee jatkaa perinteistä teollisuuskylän ja maatalousyhteisön rinnakkaiselon luomaa mittakaavaa. Julkaistussa

aielijulistuksessa esitetty massiivinen kenties kaupunkiympäristöön sopiva lisärakentaminen on ruukin vanhalle teollisuusalueelle sijoitettuna ylimitoitettua.

- Vanhojen teollisuusrakennusten käyttötarkoituksen muuttaminen ja niiden kunnostaminen erilaisiksi liike- ja palvelutoiminta tiloiksi (esim. matkailukäyttöön) on parempi vaihtoehto kuin ylimitoitettu lisärakentaminen.
- Uudisrakennusten korkeus ja sijoittelu tulee määrittää siten, että arvokkaat maisemanäkymät eivät peity. Näkymää ei tule rakentaa ”tukkoon.” Erityisesti alueen sisääntuloteiltä tulisi säilyttää näkymät pelloille ja vanhaan ydinruukkiin.
- Uudet rakennukset eivät saa hallita maisemaa. Uudisrakentaminen saa olla muodoiltaan nykyaikaista, mutta sen tulee sopeutua vanhaan ympäristöön. Uudessa palvelu-/liikerakentamisessa tulee suosia alueelle ominaista tiili- ja puurakentamista. (Esimerkiksi lasi-/elementtirakentamista ei nähdä ympäristöön sopivana.) Kaavassa on syytä olla rakennusten ulkonäköä ja materiaaleja koskevia määräyksiä.
- Kaavassa on syytä määrittää myös, että toiminnan melutason tulee pysyä alhaisena.
- Alueen historiallisena ja edelleen näkyvänä erityispiirteenä on maanviljelyksen, vanhan teollisuusalueen ja kyläasutuksen rinnakkaiselo. Tämän piirteen toivotaan säilyvän näkyvissä.
- Useilla kaava-alueen maanomistajilla ja yrittäjillä on tarpeita ja toiveita lisärakentamisesta ja nämä tarpeet tulee huomioida tasapuolisesti.
- Kaavailloissa pyrittiin löytämään kartalta paikkoja uudisrakentamiselle. Alueelta löytyi joitain paikkoja, joille uudisrakentaminen nähtiin mahdollisena. Tällaisia olivat esimerkiksi sellaiset paikat, joilta rakennuksia on aiemmin purettu tai niitä on muutoin tuhoutunut (esimerkiksi entiset Alanikkarin- ja Berghällin rakennuspaikat). Myös niin kutsutun siporex-hallin pihapiiri nähtiin mahdollisen lisärakentamisen paikkana. Ehdotettiin, että siporex-halli ja keltainen ”tanssilato” voitaisiin korvata uusilla rakennuksilla, jollei niitä inventoinnissa todeta arvokkaiksi ja siksi säilytettäviksi. Kaiken kaikkiaan rakennuspaikkojen löytäminen oli vaikeaa. Suurille rakennusmassoille ei sopiviksi katsottuja paikkoja löytynyt lainkaan.

Uudisrakentamisen ympäristöön sopivaa ja perinteitä jatkavaa mittakaavaa pidettiin kaikissa keskusteluissa erityisen tärkeänä. Uudisrakentamisen mittakaavan hallinta on yksi merkittävin keino suojella arvokasta ympäristöä ja vaikuttaa alueen ilmeeseen.

Vastaavien kulttuurisesti arvokkaiden vanhojen teollisuusalueiden rakennus-/kunnostusprojekteissa on pyritty juuri maisemalliset tai kaupunkikuvalliset vaikutukset huomiomaan jo kaavoitusvaiheessa. Esimerkiksi Hämeenlinnan Verkatehtaalla uudisrakentamisen osuus rakentamisesta (vanha + uusi) on ollut alle 20% ja Tampereen Finlaysonin alueella vastaava osuus on ollut 25%. Samassa suhteessa voisi uudisrakentamisen osuus Billnäsin tehdasalueella (laskentatavasta riippuen) olla enimmillään n. 2 500 – 5 000 m². Em. kohteet ovat keskellä tiivistä kaupunkirakennetta, kun taas Billnäsin alueelle omaleimaista on ympäröivä luonto - joki ja kumpuileva peltomaisema, joten alueen lisärakentamisessa on syytä noudattaa erityistä varovaisuutta.

- Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ennen viimeisintä muutosta 30.6.2010 oli kaavoituksen tavoitteissa mainittu ”Uutta rakentamista kaava-alueelle osoitettaneen suhteellisen vähän.” Potentiaalimuodostaan huolimatta tavoite oli oikean suuntainen, ja on valitettavaa, että lause poistettiin OAS:sta. Valitettavaa on myös se, ettei OAS:an muutoksesta tiedotettu osallisille tai edes kaupungin nimeämälle ”kaavatyöryhmälle”. Kyläläiset toivovat jatkossa avoimempaa tiedottamista kaavoituksen käännteistä ja etenemisestä.

Liikenne

- Liikennejärjestelyt puhuttivat kaavailtojen osallistujia kaikkein eniten. Liikenteen määrä ja liikennejärjestelyt vaikuttavat ratkaisevasti sekä koko alueen luonteeseen että asumisviihtyvyyteen ja turvallisuuteen.
- Tarvitaan kokonaisvaltainen, kaavoitusalueetta laajempi liikennesuunnitelma!
- Kyläläisten keskusteluissa huomioitiin myös Billnäsiä laajemmat yhteydet. Liikenneratkaisut voivat tulevaisuudessa esimerkiksi ekologisista syistä olla toisenlaisia kuin nyt (yksityisautoilun väheneminen ja uudet liikennemuodot?).
- Aukkaita ja yrittäjiä askarruttaa, minkälainen liikennemäärä voidaan kylällä sallia ja millä kuljetusmuodoilla (esim. bussit, raideliikenne, yhteis-/yhdykskuljetukset) sekä mitä reittejä mahdollisesti tarvittavat yleisö/asiakaskuljetukset järjestettäisiin.
- Asumisviihtyvyyden, ympäristön suojelun sekä vanhojen rakennusten herkkien rakenteiden vuoksi alueen liikennettä ei tule merkittävästi lisätä!
- Liikenne on suunniteltava monipuolisesti huomioiden kylän sisäinen ja kylien välinen liikenne, paikallisten asukkaiden ja työssäkävijöiden arki- ja vapaa-ajan liikenne sekä ulkoilu, yksittäiset matkailijat, turisti- ja asiakaskuljetukset sekä huoltoliikenne (esim. hevostallin erityistarpeet!).
- Liikennettä Vasarasepäntiellä ja Billnäsin puistotiellä tulee rauhoittaa – raskasta liikennettä tulee vähentää, vauhtia hidastaa ja tehdä tiestä toimivampi ja turvallisempi kevyelle liikenteelle. Kevyenliikenteenväylä olisi tarpeen. Sen toteutuksessa on huomioitava tien ja maiseman historialliset arvot. (Yhtenä vaihtoehtona kevyenliikenteen väylä 111-tien varteen ja yhteydet asuinalueelle.) Hidasteiksi kavennettu autokaista, ei töyssyjä - hevoskuljetusten vuoksi.
- Ruukintiellä ongelma Billnäs skolanin kohdalla. Ajonopeuksia hillittävä etenkin koulun kohdalla, tarvitaan hidasteet.
- Ruukintie, Billnäsin puistotie ja Vasarasepäntie tulee madaltaa alkuperäiseen korkeuteensa, kuten kulttuuriympäristöohjelmassa (2001) on esitetty. (Tien pinnan noustua aikojen kuluessa on eroa paikoin toista metriä.)
- Myös Sjöängintielle on toivottu hidasteita.
- Kevyelle liikenteelle tulee luoda yhtenäinen turvallinen reitistö niin ruukin alueen sisällä kuin ruukista ulospäinkin, sekä Karjaan että Klinkbackan suuntaan. Esim. Åminneforsin

johtava vanha ratasilta on kunnostettava kevyenliikenteen väyläksi (kaava-alueen ulkopuolella).

- Erityisesti ruukin ydinalueella toimivan jalankulku- ja pyöräilyverkoston merkitystä tulee korostaa suhteessa autoliikenteeseen.
- Alueen sisällä kehitettävä ulkoilureittejä niin, että ne palvelevat sekä asukkaita että matkailijoita. Esimerkiksi:
 - Joen yli kulkeva pikkusilta säilytettävä yleisenä kevyenliikenteen väylänä, julkisessa käytössä.
 - Edellä mainitun pikkusillan ja autosillan välille joen pohjoisrannalle kävelypolku.
 - Ehdotettiin uutta kevyenliikenteen siltaa joko Sjösångintien mutkaan tai siitä länteen Villa Billnäsin tontin ja 2:1:n rajalle.
- Entiselle radanpohjalle tulee suunnitella koko kaava-aluetta laajempi kokonaisratkaisu, joka huomioitava nyt laadittavassa kaavassa. Radanpohja tulee ottaa ulkoilu- ja virkistyskäyttöön, yhdistämään ruukit ja eri matkailukohteet (-> esimerkiksi pyörämatkailu ruukilta toiselle). Esiin nousi idea radanpohjan kunnostuksesta myöhemmässä vaiheessa kapearaitiseksi museorautatieksi (mahdollistaisi rinnalla kulkevan kevyen liikenteen).
- Kaupungilla on olemassa liikenneturvallisuussuunnitelma, jossa on huomioitu myös Billnäsin alueen kevyenliikenteen väylät, ja toteutussuunnitelmatkin on tehty.
- Linja-autoyhteyksiä toivottiin palautettavaksi entiselle reitilleen Ruukintielle ja Billnäsinpuistotielle. Bussipysäkit säilytettävä.
- Pinjaisten teollisuusalueen asemakaavamuutoksen yhteydessä tehdyt liikennesuunnitelmat tulisi ottaa uudelleen käsittelyyn tekeillä olevan kaavoituksen yhteydessä. Esim. Ruukintien ja Kauppiaankadun yhteyden katkaisu on osoittautunut käytännössä ja ympäristön kannalta huonoksi ratkaisuksi sekä Mäkitien rakentaminen on todettu toteuttamiskelvottomaksi.

Pysäköinti

- Massapysäköintiä ei haluta keskelle kylää. Peltomaisemaa tulee suojella.
- Vasarasepäntien varteen ei pysäköintialueita, koska mm. tie ja sen varrella olevat vanhat rakennukset eivät kestä lisääntyvää liikennettä.
- Pysäköinti vanhalla ratapohjalla Rakennusapteekin alapuolelta länteen on ongelmallista, koska rataa käytetään ulkoilureittinä. Pysäköintipaikan uusi liittymä Sjösångintien mutkassa on vaarallinen.
- Laajoja rakennettuja pysäköintikenttiä ei haluta maisemaan. Tilapäispysäköinti nähdään mahdollisena sellaisille alueille, jotka ovat muina aikoina vihreitä. (On selvitettävä, voiko pellolle laittaa autoja tilapäisesti tekemättä siitä varsinaista pysäköintipaikkaa, vai pilaako se valtakunnallisesti arvokkaan peltomaiseman ja/ tai maapohjan.)

- Parkkialueet kaavoitusalueen ulkopuolella esim. vedenpuhdistamon läheisyydessä, ohitustien varressa, ratkaisisivat liikenneongelmia ruukin alueella (yhteyskuljetukset alueelle). Voitaisiinko kuljetuksissa käyttää usein ideoitua museorautatietä?

- Pienimuotoinen ja tilapäinen pysäköinti voisi olla mahdollista myös saksitehtaan alueella tai viherkenttäpohjalla uuden ja vanhan Ruukintien välissä "styria-hallin" lounaispuolella. Myös "styria-hallia" ideoitiin parkkitaloksi.

Luonto, viheralueet ja virkistys

- Olemassa olevien peltoalueiden tulee säilyä vihreinä, mieluiten viljeltyinä alueina (perinne ja luontoarvot).

- Kylän yhteisessä käytössä olleet ulkotilat (esim. tehdasalueet, poliittinen kulma, lippukallio, rautamakasiinin ja myllyn ranta) halutaan säilyttää edelleen yhteisinä, kaikille avoimina. Aitaamista ja kulkemisen rajoittamista vastustetaan.

- Kaava-alueella tulee olla sekä asukkaiden että julkiseen käyttöön sopiva virkistys- ja viheralue. Rautamakasiinin aluetta pidetään kylän yhteisöllisyydelle keskeisenä, ja sen toivotaan säilyvän julkisessa käytössä ja omistuksessa, mahdollisesti myös matkailullisessa käytössä. Rautamakasiinin ja sen rannan julkiselle ja yhteiselle käytölle on paljon mahdollisuuksia. Aluetta kehitettävä yhdessä kyläläisten kanssa.

- Rautamakasiinin rannan ja Disponenetvillan välinen vanha uimaranta uudelleen käyttöön.

- Billnäsin alueella on arvokkaita ratsastusreittejä, joita pitkin on ratsastettu vuosikymmenet. Nämä tulee säilyttää.

- Metsät edelleen julkisina viheralueina, joiden luontoarvot säilytettävä.

- Mustionjoen kalatiesuunnitelmat sekä melontareitti kanootinnostopaikkoineen tulee huomioida kaavoituksessa.

- Joen ja rantametsiköiden luontoarvot - monipuolinen, osin harvinainen kasvillisuus, linnusto ja muu eläimistö - ovat asukkaille erittäin tärkeitä, eikä näitä arvoja saa millään tavoin heikentää.

Lisätietoja:

Mia Saloranta

Pj, Pro Billnäs ry

Puh. 050-4085870